

Balázs tekintetben partnerként kezel, előbb-utóbb elfogadja az észrevételeimet. A Bolero próbái során például nagyon figyeltem arra, hogy semmilyen, általa már az előző műveiben használt mozdulat ne kerüljön a darabba. Ha egy ilyet megláttam, rögtön szóltam. Ebben a műben nem a nők nőisége és a férfi férfiassága dominál, inkább valamiféle lényekről van szó. De ehhez meg kellett találni a megfelelő formanyelvet, amit a táncosok mindannyian a magukénak is éreznek. Nehéz volt, de szerettem ezt a feladatot is. Úgy érzem, az együttes tagjaival jó a kapcsolat, gyakorlatokat is tartok nekik (modern- és klasszikus technikával is, hisz a főiskolán már elvégeztem a moderntánc pedagógus-, és most végzem a klasszikus balettpedagógus-szakot.) Jelenleg épp egy számomra egészen új feladatra készülök: A windsori víg nők című opera koreográfusi teendőit fogom ellátni a tavaszi bemutatón. Az együttesrel is próbálunk a tavaszi premierre: a Nemzeti Táncszínházzal közösen a Kamaraszínházban mutatjuk be új estünket, melyet a következő évadban Budapestben is játszunk. Zachár Lóránd készít egy darabot, Elérhetetlen területek címmel, a másik mű – Sakk-matt címmel – Raza Hammadi koreográfiája lesz, aki Stefan Zweig: Sakknovella című művét dolgozza fel Sosztakovics zenéjére. Foglalkozunk a nyári produkciókkal is: az együttes két fiatal táncosa lehetőséget kapott arra, hogy Pécsen, a Sétatéren koreográfusként is bemutatkozhasson a nyári fesztiválok ideje alatt. A legnagyobb vállalkozásunk pedig – nagyszabású és egyedülálló együttműködés keretében – Dante: Isteni színjáték című művének balettszínházi változata lesz, melyet a Győri Balett, a Szegedi Kortárs Balett és a Pécsi Balett közös produkcióként a 'Pécs 2010 Európa Kulturális Fővárosa' program keretében mutat be."

Nübl Tamara

Vincze-Ravel: Bolero
Koncz Péter és a női kar
Fotó: Körtvélyesi László

Ötvenéves a Bartók Táncegyüttes

NOVEMBER AZ ÜNNEPLÉS JEGYÉBEN TELT A BARTÓK EGYÜTTES HÁZA TÁJÁN. NOVEMBER 9-ÉN A MŰVÉSZETEK PALOTÁJÁBAN KERÜLT SOR A BUDAPEST FŐVÁROS BARTÓK TÁNCGEYÜTTESÉNEK, NOVEMBER 29-ÉN A STEFÁNIA PALOTÁBAN PEDIG A BARTÓK TÁNCGEYÜTTES JUBILEUMI MŰSORÁRA. AZ EGYÜTTES ALAPÍTÓJA, TIMÁR SÁNDOR – KÉRDÉSEMRE – ELMONDTA: A BÉKESSÉG JEGYÉBEN NAGYON ÖRÜL ANNAK, HOGY KÉT MŰHELY IS ŐRZI LEGSZEBB ALKOTÁSAIT ÉS AZ EGYÜTTES HAGYOMÁNYAIT. NAGYON ÉRTÉKES MUNKÁVAL TALÁLKOZOTT KELENFÖLDÖN ÉPPÜGY, MIINT A BEM RAKPARTON. A KÖZÖNSÉGNEK PEDIG AZ A HÁLÁS SZEREP JUTOTT, HOGY ÉLVEZZE A MUNKA GYÜMÖLCSÉT!

Fél évszázad nagy idő, nem csak egy ember, egy táncegyüttes életében is. Történeti távlat, azzal együtt, hogy hál' Istennek részt vehetett még az ünnepi műsorban az első bartókos nemzedék is. Szép számmal jelentek meg mindkét eseményen az alapítók és a későbbi táncos generációk is, és nem csupán a nézőkö-

zönség soraiban, hanem a színpadon is. A régi táncosok örömteli és erőteljes jelenléte, a maiak frissessége jellemezte az ünnepi előadásokat.

A Bartók Táncegyüttes 1958-ban alakult Timár Sándor vezetésével, s a társulat hamarosan az egyik legnépszerűbb amatőr néptáncegyüttesé nőtte ki magát. Az induláskor a gyöngyösbokrétás, valamint a Molnár-örökség birtokában kezdődött a munka, majd Timár saját, és Martin György gyűjtéseinek felhasználásával születtek meg az együttes első táncai. Timár ugyanakkor a hatvanas évek közepén még messze állt saját későbbi újfolklorista irányzatától: elsősorban Bartók- és Kodály-művekre komponált elvont és trikós táncokat, de a Fehér liliumszál is készen állt már ekkor. Ez utóbbi és a Hegedű duó is színre került a Stefánia Palotában, az előadók fiatal kora ellenére értő, kiforrott előadásban.

A Művészetek Palotájában a legendás Széki táncokkal indult az előadás – legendás táncosokkal. Mindkét esten színre került a horvátországi magyar nyelvű legszebb dalait és táncait összefűző kompozíció, a Szlavóniai karikázó, a virtuozitásával kiváló szerkesztésével lenyűgöző Ót legény tánca, a Vajdakamarási táncok, valamint az együttes használatára írott Nagy László-versre készült Táncbéli táncszók. A vers sorait választotta mottójául mindkét ünnepi előadás, a Stefánia Palotában pedig Balácsi István színművész előadásában is hallhattuk a költeményt.

Timár Sándor olyan kiérlelt koreográfiái az említettek, amelyek az elmúlt évtizedek során etalonná váltak, meghatározták a színházi néptánc stílusát, gondolatkörét, hatásuk – az együttes berkein jóval túl is – máig érzékelhető. A Bartók Együttes a hetvenes évektől kezdve nem elkülönült motívumokban gondolkodott, hanem táncfolyamatokban: Timár koreográfusként szinte eltűnt az autentikus anyag mögött. Elhagyta a zenekari feldolgozásokat és a stilizált jelmezeket, helyette a parasztszínház zenekari felállítását, játékmódját és hangzásvilágát hozta a színpadra – elsőként, a táncosok pedig eredeti viseletben léptek színre.

A Bartók Táncegyüttes hűséges őrzője nemcsak az előző táncbéli hagyományának, de színházi örökségének is: nem egyet a repertoár gerincéként tart műsorban a hetvenes évek óta készült művek közül, fenntartva ezzel az összeköttetést az együttes generációi között is.

Varga Zoltán finom humorú „kis Keménytelki”-je például mindig sikerdarab, de külön öröm, hogy a ritkábban látható Skandalás is színre került mindkét esten. Az előbbi a Stefánia Palotában, az utóbbi a Fesztivál Színházban sikerült jobban, ugyanitt a Szegényes ízes előadómódjával most is magával ragadta közönségét.

Az utóbbi húsz év terméséből mindkét együttes az azóta náluk dolgozó koreográfusok és együttesvezetők munkáiból adott ízelítőt. A Fesztivál Színházban

Németh Ildikó és Szabó Szilárd Felső-Tiszavidéki táncanyagra épülő Édes Gergelem című koreográfiáját, Gyebnár László és Dobos Bea Mit árulnak el a képek? című darabját, végül az együttest jelenleg irányító Deffend Irén és Szappanos Tamás produkcióját láthattuk Egy vasárnap délután címmel. A Stefánia Palotában Teszáry Miklós Méhkeréki táncok, valamint Fülöp Hajnalkával közösen készített Kis-Küküllő menti román karikázó című koreográfiája mellett Benedek Krisztina és Széphalmi Zoltán Galgahévízi, Demeter Erika és Kiss István Felcsíki táncok, valamint Deffend Irén és Hajdú Flórián Szatmári padkaporos című munkája került színre. Mindkét esten bemutatkoztak a legifjabbak is – óriási sikerrel.

Nem véletlenül hangsúlyozzák a Bartók Táncegyüttes kapcsán a zenekarok fontosságát: a két esten lehangoló produkciókat láthattunk. Halmos Béla mindkét műsoron tiszteletét tette, a Művészetek Palotájában Jánosi András és Virágvölgyi Márta primások mellett az együttes jelenlegi zenekara és számos régi zenésbarátja színpadra lépett, az est egyik legfényesebb pontjaként „primásversenyben” csillogtatva meg tehetségüket. A Stefánia Palotában Halmos mellett a Sebő Együttest, a Tündök Zenekart és a Téka Együttest hallhattuk, Ökrös Csaba virtuóz játékával.

A Művészetek Palotájában óriási vetítővászonról köszöntek vissza a régi arcok a táncszámok között, néha közben is, a Stefánia Palotában az együttes néprajzos tagjai által rendezett kiállítás köszöntötte az oda látogatókat.

Joggal merül fel a kérdés: vajon mi az, ami a táncosok emlékezetében megmaradhat az együttes egy-egy korszakáról? Kimerítő próbák, legendás táborok, hazai fellépések, kárpátaljai, erdélyi és külföldi utak? Minderre jó emlékezni, s ezt örökítik meg a fotók is. Ám valószínűleg minden nemzedék emlékezetében egy kicsit több is él ennél. Számos művész bölcsője, ihletője, szárnypróbálgatásainak első tanúja a Bartók Táncegyüttes volt: Sebestyén Mártától Zoboki Gáborig, Kovács Gerzson Pétertől Palya Beáig.

Nekünk, a kilencvenes években itt táncolóknak, pedig komoly szellemi műhelyt is biztosított a Teszáry Miklós által vezetett együttes. Néprajzi iskola és pedagógusi fészkek volt s maradt mostanáig: nem véletlen, hogy az egykori táncosok közül sokan már néprajzusként dolgoznak, mások hivatásos táncosok, tánctanárok, együttesvezetők, koreográfusok lettek, és szinte senkinek sem szakadt meg a kapcsolata a táncsal.

S végül, ami a legfontosabb: megmaradtak a barátságok – akkor is, ha évekig nem láttuk egymást. A bartókos múlt összefűz: egy közös nyelv birtokában vagyunk, és szót értünk egymással. Erről tanúskodtak az ünnepi műsort követő táncházak is. Emlékezzünk hát a bartókos táncosokkal együtt mindarra, ami szép volt, és várjuk jó szívvel a következő ötven esztendő!

M. Nagy Emese

